

Arkeologiska uppdrag. Produktbeskrivning

- 1 Arkeologiska uppdrag. Produktbeskrivning
- 2 Bakgrund och tillkomsthistorik
- 3 Datasetens kvalitet
 - 3.1 Objektens geometri
 - 3.2 Objektens attributinformation
- 4 Attributuppsättning
- 5 Underhåll
- 6 Geografiska parametrar
 - 6.1 Referenssystem
 - 6.2 Geografisk täckning
- 7 Upphovsrätt och rättighetsmärkning
- 8 Förändringsförteckning av dokumentet

Arkeologiska uppdrag. Produktbeskrivning

Arkeologiska uppdrag består av två dataset: *uppdragsområden* och *grävda ytor*. *Uppdragsområden* innehåller information om planerade, pågående eller avslutade arkeologiska uppdrag som är registrerade i Riksantikvarieämbetets Kulturmiljöregister. *Grävda ytor* innehåller områden där någon form av markgrepp har skett kopplat till ett arkeologiskt uppdrag.

Bakgrund och tillkomsthistorik

Information om fornlämningar och övriga kulturhistoriska lämningar har sedan 1938 samlats i det så kallade Fornminnesregistret. Bland annat registrerades typ av lämning, position och utbredning samt en beskrivning av lämningen. Informationen togs fram i samband med inventeringar eller arkeologiska uppdrag. Däremot samlades aldrig information in om själva *uppdragen* och vilka områden de berörde. I samband med att en ny digital process för fornminnesinformation togs fram 2014-2019 ingick det även att hantera denna information om arkeologiska uppdrag.

Merparten av arkeologiska uppdrag beslutas av länsstyrelsen, men arkeologisk dokumentation kan även ske i andra sammanhang utan att ett länsstyrelsebeslut behövs, t.ex. vid en inventering där inga markgrepp görs. Datasetet *uppdragsområden* innehåller uppdrag både med och utan beslut av länsstyrelse.

Dataseten är inte kompletta sammanställningar, varken geografiskt eller kronologiskt, över alla arkeologiska uppdrag som genomförts i Sverige.

Dataset Uppdragsområden

Datasetet uppdragsområden innehåller två delmängder. Den första delmängden är arkeologiska uppdrag skapade i enlighet med den nya arkeologiska processen för fornminnesinformation (nedan kallade *uppdrag från 2018*). Den nya processen infördes för några län i taget med början hösten 2018. Från och med 1 januari 2019 gäller den hela landet. Den andra delmängden är de så kallade *importerade uppdragen*. Dessa uppdrag genomfördes före 2018 och där har digital information samlats in från arkeologiska utförare, bearbetats och sedan förts in i Kulturmiljöregistret. De importerade uppdragen har varierande kvalitet men bedöms ändå som ett relevant kunskapsunderlag.

Uppdrag från 2018

Från och med år 2018 är inhämtningen i det närmaste komplett för arkeologiska uppdrag som kräver länsstyrelsebeslut. Generellt gäller att uppdrag som innebär markgrepp kräver länsstyrelsebeslut. Det går däremot inte att säkert säga hur komplett informationen är för uppdrag som *inte* kräver länsstyrelsebeslut eftersom det inte finns krav på att dessa ska registreras i Kulturmiljöregistret. Sannolikt finns majoriteten av icke-länsstyrelsebeslutade uppdrag med, i de fall de resulterat i information om fornlämningar eller kulturhistoriska lämningar.

Importerade uppdrag

Vad gäller de *importerade* uppdragen finns information om ett mindre antal uppdrag från 1800-talet och fram till 1990. Från och med 1990-talet finns fler uppdrag men de representerar fortfarande endast en del av de uppdrag som genomfördes under denna tid. Särskilt mindre schaktningsövervakningar eller uppdrag där inget av arkeologiskt intresse framkom kan saknas. För åren 2013-2017 är informationen relativt komplett vad gäller så kallade uppdragsarkeologiska ärenden (arkeologisk utredning, arkeologisk förundersökning, arkeologisk undersökning och arkeologisk kontroll).

Eftersom informationen om de importerade uppdragen sammanställs i efterhand så har den många kvalitetsbrister i jämförelse med *uppdrag från 2018*. Importerade uppdrag ska ses som ett grovt kunskapsunderlag som kan hjälpa intresserade, i första hand yrkesverksamma och forskare, att leta fram mer information om vad som skett i ett område.

Dataset Grävda ytor

Datasetet innehåller information om områden där någon form av markningrepp skett kopplat till ett arkeologiskt uppdrag. Informationen har insamlats från arkeologiska utförare eller, efter 2018, nyregistrerats i kulturmiljöregistret. Grävda ytor relaterar till *uppdrag från 2018* eller *importerade uppdrag*.

En grävd yta betyder inte per automatik att lämningen/området är slutundersökt och att ingen fornlämning finns kvar. Det framgår av den berörda lämningens *antikvariska bedömning* och *undersökningsstatus* om det fortfarande finns någon lämning på platsen.

Grävda ytor är inte obligatoriska att registrera i Kulturmiljöregistret och kan saknas även om det gjorts markningrepp inom ett arkeologiskt uppdrag.

Datasetens kvalitet

Objektens geometri

Dataset Uppdragsområde

Uppdrag från 2018 består av ytor. Geometrierna har skapats på olika sätt, ibland genom skärmdigitalisering, ibland genom inmätning med totalstation eller GPS.

Importerade uppdrag består av punkt eller yta. För de importerade uppdragen kan felaktigheter förekomma både vad gäller position och utsträckning. Det saknas även uppgifter om hur de enskilda geometrierna skapats, ibland har det skett genom skärmdigitalisering, ibland genom inmätning med totalstation eller GPS, och därför kan inte kvaliteten anges.

I många fall saknades geometrier för de importerade uppdragen och de har då fått en koordinatpunkt, som en grov platsmarkering. Punkten har då placerats centralt på den lämning som uppdraget omfattade eller på den fastighet som omnämns i underlaget. I de fall flera fornlämningar eller fastigheter omfattas av uppdraget så kan punkten ha satts emellan dessa, eller bara på en av dem. Placeringen av punkten kan därmed ligga en bra bit från den verkliga platsen för uppdraget. Detta gäller särskilt inom stadslager (som är ytmässigt omfattande lämningar) och för arkeologiska utredningar (som kan omfatta stora ytor).

Dataset Grävda ytor

Geometrin för *grävda ytor* består av ytor. Observera att det för importerade uppdrag ibland kan finnas korrekta, grävda ytor även om uppdragsområdet endast har en koordinatpunkt (se stycket ovan).

Objektens attributinformation

Dataset uppdragsområden

Uppdrag från 2018

För uppdrag med länsstyrelsebeslut har viss attributinformation förts över från länsstyrelsernas handläggningssystem till Kulturmiljöregistret:

- länsstyrelsernas diarienummer för aktuellt beslut
- beslutsdatum
- beslutets giltighetstid
- uppgift om vilken länsstyrelse som fattat beslutet
- vilken utförare som ska genomföra uppdraget

Denna information kompletteras sedan med ytterligare information i Kulturmiljöregistret via registreringsgränssnittet Fornreg.

Uppdrag *utan* länsstyrelsebeslut läggs in direkt i Kulturmiljöregistret av ansvarig utförare och har samma attributuppsättning som ovan förutom att den länsstyrelsespecifika informationen inte anges.

Importerade uppdrag

Eftersom attributinformationen samlats in och sammanställts i efterhand så finns kvalitetsbrister i den. Ofta saknas uppgift om länsstyrelsens diarienummer. Likaså har attributen *uppdragsnummer* och *beslutsdatum* i många fall förenklats. Årtalet i uppdragsnummer redovisar inte nödvändigtvis året för beslut utan kan avse när uppdraget genomfördes (vilket inte behöver vara samma år som beslutet togs) eller året då rapporten trycktes. I de fall beslutsdatum är satt till den 1:a januari (t.ex. 2012-01-01) så saknades ett exakt beslutsdatum. Om det helt saknades uppgift om ett årtal så har systemet satt *beslutsdatum* 0001-01-01 och *uppdragsnummer* börjar på 000 (t.ex. 000100255).

Den angivna uppdragstypen är inte alltid samma som angavs av utföraren i det ursprungliga underlaget. Riksantikvarieämbetet har beslutat vilka uppdragstyper som formellt ska förekomma i Kulturmiljöregistret och de importerade uppdragen har så långt som det varit möjligt anpassats till det.

Dataset Grävda ytor

Kvalitetsbeskrivningen ovan för uppdragsområdenas attribut gäller även för grävda ytors attribut och då utifrån om den relaterar till ett *uppdrag efter 2018* eller ett *importerad uppdrag*.

Attributuppsättning

Båda dataseten (Uppdragsområden och Grävda ytor) har likadan attributuppsättning.

Attribut	shape	geopackage	WMS	Beskrivning
id	x	x	x	Uppdragets unika id, skapat av Riksantikvarieämbetet.
uppdragsnummer uppdragsnu (shape) uppdragsnr (WMS)	x	x	x	Årtal då beslut togs och uppdraget skapades + femsiffrigt löpnummer inom året, t.ex. 201801555, importerat uppdrag utan känt årtal: 000100255
beslutande_myndighet beslutande (shape)	x	x	x	Anger vilken länsstyrelse som fattat beslut om det arkeologiska uppdraget
beslutsdatum beslutsdat (shape)	x	x	x	Datum då länsstyrelsen fattat beslutet
diarienummer diarienumm (shape) diariennr (WMS)	x	x	x	Länsstyrelsens diarienummer för beslutet
uppdragstyp uppdragsty (shape)	x	x	x	Typ av uppdrag enligt 2 kap KML (beslutas av länsstyrelsen): • arkeologisk utredning • arkeologisk förundersökning • arkeologisk undersökning • arkeologisk kontroll • schaktningsövervakning • forskningsundersökning • efterundersökning • övriga uppdrag 2 kap. KML • kunskapsunderlag Typ av uppdrag utan beslut av länsstyrelsen: • inventering • utredning utan KML-beslut • Övrig fältregistrering De importerade uppdragen kan även ha värdet: • Obestämbart vid import
utförande_organisation utförande_(shape) utförare (WMS)	x	x	x	Den arkeologiska utförare som utför uppdraget
nollresultat	x	x		Anger om några lämningar berördes av uppdraget - Nej, Ja För importerade uppdrag finns aldrig koppling till lämningar - N/A
status	x	x	x	Uppdragets genomförandestatus: • Planerad • Pågående • Avslutad • Importerad
län	x	x		Län (ett eller flera) som uppdraget ligger inom
kommun	x	x		Kommun (en eller flera) som uppdraget ligger inom
socken	x	x		Socken (en eller flera) som uppdraget ligger inom

Underhåll

Uppdatering av dataseten sker kontinuerligt i samband med att nya arkeologiska uppdrag skapas eller när befintlig information i kulturmiljöregistret uppdateras. Det sker inte regelbundet.

För de importerade uppdragen så rättas endast regelrätta fel, i övrigt uppdateras de inte.

Ett nytt dataset skapas automatiskt varje natt oavsett om ny information tillkommit eller ej.

Geografiska parametrar

Referenssystem

SWEREF 99 TM

Vísningstjänsten (WMS) stödjer ytterligare koordinatsystem. Se den tekniska produktbeskrivningen för ytterligare information.

Geografisk täckning

Sverige (inklusive angränsande zon)

Upphovsrätt och rättighetsmärkning

Datasetet omfattas inte av upphovsrätt och är fritt att använda (Public Domain), men ange gärna Riksantikvarieämbetet som källa.

Vid vidare spridning av informationen bör källa och datum alltid anges, eftersom informationen i kulturmiljöregistret kontinuerligt uppdateras.

Förändringsförteckning av dokumentet

Version	Datum	Orsak samt ändring mot tidigare version
1.0	2021-01-11	Fastställd version